

عنوان مقاله:

نقش و جایگاه عقل در اخلاق از منظر فارابی

محل انتشار:

دوفصلنامه اخلاق و حیانی، دوره 4، شماره 1 (سال: 1393)

تعداد صفحات اصل مقاله: 17

نویسندگان:

سمیه بلبلی قادیکلایی - دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی دانشگاه تهران.

حمید پارسانیا - دانشیار دانشگاه باقرالعلوم(ع)

خلاصه مقاله:

بررسی ارتباط عقل و اخلاق، از مباحث گریز ناپذیر فلسفی در زمینه اخلاق است. فارابی نیز یکی از تاثیرگذارترین فلاسفه مسلمان در حوزه اخلاق است. اما این که از منظر فارابی، عقل چه نقش و جایگاهی در اخلاق دارد، پرسشی است که در این نوشتار در پی پاسخ گویی به آن است. از این رو، ابتدا نظریه عقل از دیدگاه فارابی مطرح می شود. نظریه ای که پایه و اساس آن، بر ارتباط عقل انسانی با عالم مفارق از ماده، به وساطت و فیض عقل فعال گذارده شده است. سپس مفهوم اخلاق از نگاه وی و غایت اخلاق که همان «سعادت» است، تشریح شده، در نهایت، از جنبه های مختلف، جایگاه و نقش عقل را در رسیدن به سعادت بررسی می کنیم. شایان ذکر است که سعادت در دستگاه معرفتی فارابی، یک مفهوم بسیط نیست، بلکه مفهومی مرکب است و برای درک معنای آن، باید ارتباط آن با مفاهیمی چون اراده و اختیار، لذت، معرفت و تعلیم و تادیب روشن شود. در این میان، پس از تعریف مفهوم عقل و انواع آن از نگاه فارابی، چگونگی بروز و ظهور و نقش آفرینی آن در هر یک از مفاهیم فوق الذکر، روشن شده، مشخص می شود که فارابی بر خلاف برخی فلاسفه اخلاق، فیلسوفی است که جایگاه بسیار پررنگی برای عقل در اخلاق قائل شده است و این مساله را نیز از مسیرهای گوناگون و با مفاهیم متفاوت، نشان داده است.

کلمات کلیدی:

فارابی، عقل، اخلاق، سعادت، لذت، تعلیم، تادیب

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1398905>

